

plačo. O tem ne vodi ministrstvo podatkov.

Odobrenje Glavne kontrole.

Iz tega vidi lahko vsakdo, koliko časa mora preteči, da dobi ministrstvo vse dokumente, da more odmeriti pokojnino. Ko je akt v redu, gre na Glavno kontrolo, ki mora dati svoje odobrenje, preden se začne z izplačilom pokojnine. Glavna kontrola in ministrstvo smatrata pokojninske stvari za nujne in jih rešujeta hitro. Prošnje pa, ki niso v redu, morajo, kar je umevno, čakati na rešitev, dokler se jih ne uredi. Ker pa učiteljstvo — ne vemo iz katerega vzroka — doslej ni znalo pravilno opremiti svojih prošenj, so obležale, dokler se ni spravila zadeva po dopisovanju med uradi v red. Razpise je ministrstvo vedno dostavljalo šolskim oblastim, torej bi morali biti učiteljstvu znani.

Skrajšani postopek.

Ker je tu opisani postopek jako zamuden, se je sporazumelo ministrstvo z višjim šolskim svetom za skrajšano pot. Kdor se bo držal zahtev omenjenega razpisa, ta je lahko brez skrbi za hitro rešitev svoje prošnje. Seveda ne sme nihče vložiti prošnje za upokožitev, potem pa prositi, naj se rešitev njegove zadeve zavlačuje. Tudi taki slučajji se dogajajo!

Poleg omenjenih razlogov je počasne rešitve kriva tudi okolnost, da imamo toliko instanc: ministrstvo, oddelek za pravo pri pokrajinski upravi, višji šolski svet, okrajni šolski svet, šolsko vodstvo. Če zaleži pri vsaki teh stopenj prošnja le nekaj dni, je to že precej, kajti tudi naša pošta ni urna. Ako pa akt kje obleži, dokler ga ne pokliče na dan obujen klic prošilcev, je zlo gotovo. Ministrstvo se je prepričalo, da je potreboval marsikak akt iz Slovenije do Beograda več kot leto dni.

Prošnja naj se torej glasi za upokožitev in odmero penzije. Vsak dokument je potreben v dveh primerkih, ker obdrži enega ministrstvo v svojem arhivu, drugega pa Glavna kontrola. Prošnje in priloge ni treba kolkovati. Tudi odrednica mora biti v dveh izvodih.

Višji šolski svet je prejel tiskana uverjenja.

Prošnje za vdovino.

Vdove morajo priložiti razen dokumentov o službovanju dva mrtvaška lista, dva poročna lista, dve uradni potrdili o njihovem moralnem življenju in da so živele s pokojnim do smrti v zakonu ter dve potrdili, da se niso nanovo poročile. Ako je iz zakona kaj otrok, ki imajo pravico do pokojninskih prispevkov, je treba tudi priložiti krstne liste otrok v dveh primerkih. (Razume se, da je drugi izvod lahko od šolske oblasti overovljen prepis.)

Postopek pri onih, ki nimajo polnih službenih let.

Za one, ki še niso doslužili let, mora dati najprej Glavni Prosvetni Svet svoje mišljenje, ali se jih naj upokoji. V zadnjem času je postal Glavni Prosvetni Svet strožji, ker prihajajo zlasti iz Slovenije neprestano prošnje za predčasno upokožitev. Skoro vsaka naša učiteljica, ki se omoži in ima deset-let službe, oboli tako, da je za učiteljsko službo nesposobna. Ker nima v drugih krajih zakon tak pogubnih posledic, je postal Glavni Prosvetni Svet pozoren in je odbil v zadnjem tednu 4 take prošnje za upokožitev.

Urgence.

Da se omogoči čim hitrejša rešitev in se olajša položaj onim, ki prosijo za upokožitev, se je Pov. UJU obrnilo na inspektorja g. dr. Janko Lokarja, ki je kot zastopnik slovenske sekcije profesorskega društva nameščen v ministrstvu. On dragevolje olajša položaj vsakomur in mu rad pomaga s posredovanjem. Prosimo pa tovariše in tovarišice, naj ne bodo nestrpni in naj ne pišejo takoj za vsako malenkost v Beograd.

Kdor je opremil svojo prošnjo, kakor je povedano in še ni dobil rešitve po preteku enega meseca, odkar je podpisal uverjenje, naj javi to g. dr. Janku Lokarju, inšpektorju v ministrstvu prosvete (Beograd, Ministrstvo Prosvete), ki bo pogledal, kje je obtičala njegova zadeva. (Priložiti je vedno tudi znamko za odgovor).

Dokler se pravilnik ne izpremeni, se je ravnati po tem postopku.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl Kralj Aleksander I. Junaškemu borcu za ujedinjenje SHS v našo skupno državo in prvi jugoslovanski kraljici Mariji. Zbral in priredil Jakob Dimnik, šolski ravnatelj. V Ljubljani 1924. Izdala, založila in tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 281. Cena lično vezani knjigi 40 Din.

— kpl Basne - Fables, od La Fontaine. 2. knjiga Francuske Biblioteke. Izdala: Nakladna Knjižara D. D. — Bibliografski Zavod — Zagreb. (Gunduličeva ulica, 24.) 1923. Cena 15 Din.

— kpl Dr. Karl Engliš: Denar. Poslovenil dr. Albin Ogris. Splošna knjižnica št. 4. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, Strani 236. Cena broš. 26 Din, vez. 32 Din.

— kpl Taksni in pristojbinski pravilnik. Strani 240. Cena 42 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

— kpl Hrvatsko-njemačko trgovačko dopisovanje. Izradio Dr. V. Prestini. Njemački tekst po Kleibel-Sedlakovu; Lebrbuch der Handelskorrespondenz. Uz prokušano metodo, da se dopisovanje sastavlja u dva jezika, ovdje najzajniece na jednoj strani u hrvatskom a na drugoj strani u njemačkom jeziku, nadodao je sastavljač na svojoj stranici ispod pisama tumač izraza u oba jezika, a na kraju knjige hrv.-njem. i njem.-hrvatski rječnik trgovačkih izraza. Ova knjiga zadovoljiti će davnim potrebama našeg trgovačkog svijeta. Cijena Din 40. — Bibliografski zavod d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Deutsch-kroatische Handelskorrespondenz bearbeitet von Dr. V. Prestini. Der deut. Text nach Kleibel-Sedlak's: Lebrbuch der Handelskorrespondenz. Preis Din 40. Bibliografski zavod, d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Mali Zehdenov Gospodarsko-trgovački zemljopis u prerađbi E. Dabca dugo se očekivao na našem knjižarskom tržištu. On će zadovoljiti potrebu svih onih, koji se spremaju za trgovački život bilo u školama ili privatno. Kraljevina SHS posebno je u njemu obrađena, pa prema tome knjiga sadrži sve ono, što je nama potrebno. Vel. 8°, meko vezana sa statističkim tablicama, str. 144. Cijena Din 28. Bibliografski zavod, d. d. Zagreb, Gunduličeva 24.

— kpl Francusko trgovačko dopisivanje, priredio dr. Milivoj Stojičić prema poznatom njem. udžbeniku Decker-Braun: Franz. Handelskorrespondenz. Vrlo laki i razumljivi tumač olakočuje svakome da nauči taj za nas važni predmet. U kratkom obliku uzeta je sva građa, koja je nužna za praksu i školu. Na kraju knjige nalazi se franc. hrv. rječnik stručnih izraza. Meko vezana, vel. 8° 130 str. Cijena Din 30. Bibliografski zavod, d. d. Nakladna knjižara, Zagreb, Gunduličeva, 24.

— kpl Dr. S. Mohorovičić Kratka uputa u političku aritmetiku sa pomoćnim tablicama (logaritmičkim, kamatnima i tablicama za osjegovanje). Jedini udžbenik za ovaj predmet u našoj književnosti i tim važniji, što u kratku uputu donosi ujedno i sve pomoćne tablice. Ta je knjiga neophodno potrebna za svaki veći trgovački ured i za svakog, koji se priprema za to zvanje. Cijena Din 46. Bibliografski zavod d. d. Nakladna knjižara Zagreb, Gunduličeva, 24.

— kpl Dr. Stanko Deželić, Pregled nauke o narodnom gospodarstvu. (Politička ekonomija.) Jugoslavenski Lloyd (1923. br. 227) piše: »Dr. Deželić dobro je shvatio, da nam treba jedan ovedći kompandij polit. ekonomije te nije žalio ni vremena ni truda, već se dao na veliki posao da ovakovo djelo stvori. On nam je podao djelo, u kojem su lakim i razumljivim stlom objašnjena i prikazana sva poglavja polit. ekonomije s osobitim obzirom na potrebe privrednih krugova... Veliko poznavanje stručne literature kako domaće tako i strane bilo je mogućnošću, da je autor mogao našoj javnosti podati ovaj vrlo uspjesi pregled polit. ekonomske doktrine, koji je vrlo dobar, stvaran i objektivno vodj za sve one, koji žele steći svestrano informaciju o svim najvažnijim gospodarskim pitanjima.« Meko vezano, vel. 8°, 448 stranica. Cijena Din 90. Bibliografski zavod d. d. Nakladna knjižara, Zagreb, Gunduličeva, br. 24.

Ocene.

— k Kralj Aleksander I. Junaškemu borcu za ujedinjenje SHS v našo skupno državo in prvi jugoslovanski kraljici Mariji. Zbral in priredil Jakob Dimnik, šolski ravnatelj. V Ljubljani 1924. Izdala, založila in tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 281. Cena lično vezani knjigi je 40 Din.

Vsebinska: I. Državna himna. — II. Istorija srbskoga naroda. — III. Rodovina Karadjordjevičev. — IV. Narodna sužnost. — V. Osvojenje. — VI. Himna svobode. — VII. Ujedinjenje. — VIII. Kraljevič Aleksander. — IX. Kralj Aleksander I. — X. Zaroka kralja Aleksandra I. — XI. Romunija — domovina naše kraljice. — XII. Poroka kralja Aleksandra I. — XIII. Kralj in kraljica na Bledu. — XIV. Izlet i Nj. Veličanstev križem Slovenije. — XV. Anekdote. — XVI. Prvi jugoslovanski sokolski zlet v Ljubljani. — XVII. Kronski svet v Ljubljani. — XVIII. Slovenska narodna himna. — Slike: 1. Kraljica Marija. — 2. Kralj Aleksander I. — 3. Karadjordje (Crni Juri). — 4. Kralj Peter I. Osoboditelj. — 5. Knežinja Zorka. — 6. Knez Arsen. — 7. Kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom. — 8. Kralj in kraljica na telovadišču. — 9. Nikola P. Pašić. — Vsebinska te knjige bo zlasti za šole in šolske patriote čine slavnostno globoko zakladnico. V vsakem poglavju so med članki zgodovinske vsebine prepletene tudi primerne pesmi za deklamacije in petje. Knjiga podaje važne dogodke iz zgodovine Karadjordjevičev ter posebej še iz življenja našega kralja, ki si je v kratkem času svojega vladanja osvojil slednje slovensko srce. Zgodovinski sestavki, pesmice in anekdote, izvenevajo v akorde narodnega in državnega edinstva, požrtvovalnosti, poveščavanja bratske sloge, vzgoje dinastičnega čuta ter vdanosti in zvestobe do dinastije Karadjordjevičev. Razni sestavki, krajevne beležke in anekdote o našem kralju in kraljici, ki sta potovale križem Slovenije, nam pričajo, da je napravil posest Nj. Veličanstev v Sloveniji na narod najboljši vti. Narod na ulici je vriskal in plakal veselja, kadar je imel priliko videti svojega kralja in kraljico. Iz spoštovanja in vdanosti so kazale matere svojim dojenčkom slovenskega kralja in slovensko kraljico in v marsikaterem očesu so stale solze samega veselja. Takih prizorov je v izobilju nanzanih v tej lepi knjigi, ki je izšla lično vezana, na lepem papirju in v lepem tisku, tako da se predstavlja izredno ugodno in avtor Jakob Dimnik je podal tu temeljito in simpatično zgodovinsko

sko delo, ki je koristno za državno idejo. Zategadelj naj bi nobena slovenska šola ne pogrešala te praktične knjige. Priporočamo jo pa vsakemu učitelju in učiteljici še posebej, ker bo vsakemu izredno dobro služila pri pouku in patriotičnih slavnostih. Pa tudi v narodnih knjižnicah, bralnih društvih, čitalnicah in družinskih (domačih) knjižnicah bi ne smeli pogrešati te knjige.

— k Basne - Fables, od La Fontaine. Druga knjiga ove moderne biblioteke izašla je u redakciji prof. dr. J. Nagy. Ona je najbolje delo slavnog francuskog basnospisaca La Fontaine. Te duhovite, zanimljive i pune moralnih pouka basne, od svih čitalaca uvek su bile rado čitane. — Jean de La Fontaine rođen je 8. jula 1621. u Châteauneufu, u provinciji Sampagni, a umro je 13. aprila, 1695. godine u Parizu. On je jedan od onih genijalnih pisaca francuske literature iz plodnog doba 17. veka, koje je dalo: Mollera, Rasina, Boileau-a, Deskartesa i mnoge druge naučnike i književnike. Plejada ovih slavni pisaca usavršila je francuski duh i pronela je slavu francuske kulture širom sveta. La Fontaine je napisao i ova dela: »Contes et nouvelles« u pet knjiga i »Fables« u 12 knjiga. Njegove basne napisane u lepim i glatkim stihovima, predstavljaju u životnim bojama raskošnu prirodu, i u opšte imaju veliku didaktičku vrednost. On je odlično poznavao ljude i život životinskog sveta. Pun iskustva, on je u svojim poetskim basnama verno slikao razne tipične ličnosti i fantastične događaje, iz kojih je vejsao duh svežine i srdačnosti. Te basne bile su i u estetskome pogledu prave umetničke tvorevine, čiju plastičnost i savršenost nije docnije mogao dostići ni jedan basnospisac. Za to je veliki francuski kritičar Sent-Bey i kazao, da je La Fontaine pravi francuski Homer. Ove interesantne i poučne basne čitaju se u originalu sa najvećim uživanjem. Zbog toga mi toplo preporučujemo ovu odabranu zbirku basana, svima onima koji znaju francuski jezik. Zaista, mnoge od ovih basana su odavno prevedene i na vaš narodni jezik, ali, one gube u prevodu mnogo od svoje vrednosti i lepote. — Sve odabrane knjige koje je do sada izdala ova Francuska Biblioteka, što je glavno, imaju i kratke biografije o njihovim autorima, i vrlo lepe komentare, koji tumače razne teže reči i duhovite francuske izreke. Za to je lako čitati i razumeti potpuno ceo tekst. Ova dela su vrlo zgodna za učenike, studente i sve one, koji žele da usavrše svoje znanje u književnom francuskom jeziku. S obzirom na današnju veliku skupocu materijala, cena ovih ukusnih knjig je umerena. — Veritas.

— k Dr. Karl Engliš: Denar. Poslovenil dr. A. Ogris. Denarni problem je zelo kompliciran in težaven in ga ni mogoče storiti vsakomur jasnega, vkljub temu pa sem se potrudil. — tako tolmači avtor dr. Engliš v svojem predgovoru k temu spisu, — da bi se mogel vsak inteligent dokopati k njegovemu razumevanju. Ta, do izvestne mere popularizacijski namen je izključil iz dela znanstveno polemiko in razmotrivanje tujih teorij. Tako se je pač zgodilo, da formalno iz tega dela ni posneti, kaj je v njem novega in lastnega in kaj je prevzeto. Avtor je torej skušal razsvetliti v tem zanimivem narodno-gospodarskem spisu denarstven problem iz širokih vidikov, in razširil in pripremil to delo tako, da bi služilo tudi širšim krogom intelligenc kot orientacijski spis o denarju. Zato je sprejel v to delo tudi elementarne gospodarske in denarstvene razlage, da bi nudil ta spis kolikor mogoče popolno sistematično orientacijo o denarju, v kolikor niso tiskovne težave neizprosno zahtevale štednje s prostorom. Mi Slovenci, kakor vobče Jugoslovani nimamo še analognega sistematičnega spisa o denarju. Naša narodnogospodarska literatura ima v tem pogledu veliko vrzel. Zato je toplo pozdravljati podjetnost založbe Splošne knjižnice, ki je s slovenskim prevodom te znamenite knjige odličnega češkega strokovnjaka-teoretika in praktika, saj je bil dr. Engliš češki finančni minister glasovitega spomina — izpolnil to vrzel. Zato bo ta spis zanimiv in važen ne samo v meritornem pogledu, nego tudi iz slovenskega terminološkega vidika. Zunanja oprema knjige, papir in tisk, je zelo lična, kakor sploh vsi zvezki Splošne knjižnice, cena pa razmeroma kaj nizka, tako, da ne dvomimo, da bo našla mnogo prijateljev.

— k Taksni in pristojbinski pravilnik. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Strani 240. Cena 42 Din, po pošti 1.50 Din več. K zakonu o taksah in pristojbinah je izdala sedaj Tiskovna zadruga še obsežni taksni in pristojbinski pravilnik, ki zakon razlaga in spopolnjuje.

Nasa gospodarska organizacija.

— g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Učiteljski zbor na Primorskem pri Kranju Din 50. — Tarok: Stiasny, Lunaček, Benedičič in kibic Brezovar v Mirni na Dolenjskem Din 30. — Skupaj Din 80; zadnjič izkazanih Din 8332 = Din 8412. Hvala! — Bratje, v svoje brazde sejmo, sebi obresti od svojega štejmola! (Gangl: Moje obzorje.) — Jakob Dimnik, blagajnik.

— g Članarina za učiteljski konvikt za leto 1924: 2. Juraj Režek, učitelj v Ljubljani Din 10. — »Male ribice, dobre ribice!« — Pokrovitelji so v smislu § 6. društvenih pravil letne članarine oproščeni, in sicer: Andoljšek Bernard, Dimnik Jakob, Janko Žirovnik, Engelbert Gangl, Andrej Rapè, Julij Slapšak, Emil Adamič, Pavel Flerè, Ivo Trošt, Fran Marolt, Luka Jelenc, Ivan Lapajne, Ivan Šemrl, Anton Gnus, Josip Reich. — Logaško učiteljsko društvo. — Pedagoško društvo v Krškem. — Kranjsko učiteljsko društvo. — Hran. in pos. Učit. konvikta. — Učiteljsko društvo Ljubljanske okolice. — Sevnjsko učiteljsko društvo. — Kamniško učiteljsko društvo. — UJU. — Učiteljska tiskarna. — Litijsko učiteljsko društvo. — Pokroviteljina znaša Din 250 enkrat za vselej. — Jakob Dimnik, blagajnik.

— g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Mejovšek Rado, nadučitelj, Orla vas, 20 Dn; Posojilnica in

hranilnica v Središču 50 Din; učiteljstvo osnovne šole v Slivnici pri Mariboru za 1923. l. 50 Din; učiteljsko društvo za Mežiško dolino (2. polov.) 191 Din; učiteljstvo osnovne šole v Krčevini pri Mariboru namesto venca na grob umrlega sina nadučitelja M. Pučelika 100 Din; za Ganglov kamen so darovali: učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico 100 Din; Pojbič Julij, šolski vodja v Gornji Slaveči (Prekmurje) 50 Din; šolsko vodstvo Turnišče (Prekmurje) 30 Din; šolsko vodstvo Petešovci (Prekmurje) 20 Din; Jelovšek Fortunat, nadučitelj, Liboje, 25 Din; učiteljstvo na Teharjih (na račun poviškov) 10 Din; učiteljsko društvo za Laški okraj 160 Din; Štibler Ivan, učitelj, Sv. Anton n. P. 10 Din; učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Lenartu v Slov. goricah (Velnar Jože in Amalija, Šafarič, Šegula, Stuhec) 35 Din; učiteljstvo deške osnovne šole v Celju (Voglar, Gobec, Pogačnik, Kranjc, Stanete, Sepe, Vizjak, Žagar) 60 Din; Pavel Ladislava, učit.-vod. v Žižki (Prekmurje) 10 Din; obveznice 7% drž. posojila so darovali: Visenjak Jerica, učit. Žetale 3 à 100 Din (III. 1924), Kodela - Grosman Karolina, učit. Žetale, 1 à 100 Din (IX. 1923), Bajt Ignacij, učit. v pok. Maribor 1 à 100 Din (III. 1924), skupaj 1010 Din; zadnjič izkazanih 4627 Din = 5637 Din. Srčna hvala! — M. Kožuh, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= PED. DID. KROŽEK V MARIBORU. Dne 12. februarja ob 5. uri popoldne se vrši v risalnici deške meščanske šole občni zbor, h kateremu prosijo podpisani odbor čim številnejšega odziva, da se pomenimo o smernicah in delu za bodoče poslovno leto. — Odbor.

Poročila:

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo kljub skrajno slabemu vremenu ob povoljnem številu članov dne 6. decembra 1923 v Slovenjgradcu. Od 32 članov je bilo navzočih 23. Gostje so bili: Okrajni šolski nadzornik g. Grmovšek in tov. A. Živko iz Slovenjgradca, ki z novim letom pristopi k našemu društvu.

Dopisi: Predsednik je razpravljajal o došlih dopisih »U. D.« v Mariboru in »Zvezi kulturnih društev« v Ljubljani. G. nadzornik je priporočal vsled dopisa hčerke pokojnega prof. Lavtarja novopredelane računice njenega očeta. Poleg tega je priporočal še nekaj pomožnih knjig za zemljepisni in domoznanstveni pouk.

Predavanja: G. nadzornik je nadalje pojasnjeval izpolnjevanje novih šolskih in osebnih popisnic, za kar so mu bili šolski voditelji in ostalo učiteljstvo zelo hvaležni. — Z velikim zanimanjem so nato sledili navzoči izčrpnemu predavanju tov. ravn. Vrečka »O taktosti in kolegijalnosti učiteljstva«.

Slučajnosti: Sledile so še nekatere interne zadeve društva, nakar se je zborovanje zaključilo.

Dan in vzpored prihodnjega zborovanja — občnega zbora — se pravočasno objavita.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ je zborovalo v sredo, dne 9. prosinca t. l. ob pol 10. uri na Zidanem mostu ob prav povoljni udeležbi. Veselo, praznično razpoloženje je povečala navzočnost našega g. šolskega nadzornika tov. L. Černeja. Nas vseh iskren pozdrav je veljal njemu in na novo v društvo sprejetim tovarišem Jenkovi, Pečariču in Vidmarju.

Društvene zadeve: Ker je brošura dr. Žgeča »O problemu vzgoje najširših plasti našega naroda« zelo važna za vsakega učitelja, a je istim vsled denarnih neprilik skoraj nemogoče, da si jo nabavi, sklene se poravnati račun za iste iz društvene blagajne, knjižico pa razdeliti med člane.

Poročila tajnice. Iz poročila tajnice posnemamo, da je štelo društvo koncem leta 107 članov, ki so se z malimi izjemami vsi zavedali svoje stanovske dolžnosti; se udeleževali društvenih zborovanj in bili tudi točni plačniki članarine. Svoje poročilo zaključuje s klicem, k vztrajnosti v resnem, smotrenem delu v dosego boljših dni.

Poročilo blagajnika izkazuje prav lep ostanek po kritju vseh tekočih stroškov. Za prihodnje leto se določi letna člana-